

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIA A PATRA

CAUZA McCANN împotriva MARII BRITANII

(Cererea nr. 19009/04)

*Această versiune a fost modificată la 21 iulie 2009
în temeiul articolului 81 din Regulamentul Curții*

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 mai 2008

DEFINITIVĂ

13/08/2008

Textul hotărârii poate fi supus revizuirii editoriale.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

În cauza McCann împotriva Marii Britanii,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția IV), întrunită într-o cameră alcătuită din:

Lech Garlicki, *Președinte*,

Nicolas Bratza,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*

și Lawrence Early, *greșierul secției*,

După ce a deliberat la 22 aprilie 2008, în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 19009/04) îndreptată împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, prin care cetățeanul britanic Dl S. Gerrard McCann ("reclamantul") a sesizat Curtea, la 20 mai 2004, în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (« Convenția »).

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistență judiciară, a fost reprezentat de Dl Gurbinder Gill, avocat care activează în Solihull.

3. Reclamantul s-a plâns că procedura de evacuare aplicată împotriva sa de către autoritatea locală a încălcat articolele 6, 8 și 14 din Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secției a Patra a Curții (articolul 52 § 1 din Regulamentul Curții). În cadrul Secției, a fost constituită, în conformitate cu articolul 26 § 1, o Cameră care să examineze cauza (articolul 27 § 1 din Convenție).

5. La 10 mai 2005, Camera a decis să examineze împreună admisibilitatea și fondul cauzei (articolele 29 § 3 din Convenție și 54A din Regulament). După consultarea părților, Camera a decis că nu era necesară organizarea unei audieri cu privire la fondul cauzei (articolul 59 § 3 *in fine* din Regulament). Fiecare dintre părți a prezentat observații scrise cu privire la observațiile celeilalte părți.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

6. Reclamantul s-a născut în 1968 și locuiește în Birmingham. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, sunt următoarele.

7. În iulie 2008, reclamantul împreună cu soția au devenit chiriași comuni ai unei case de tip familial cu patru odăi (în continuare “casa”), care aparținea autorității locale. Contractul lor de închiriere se afla sub protecția Legii din 1985 cu privire la locuințe (a se vedea alineatul 20 de mai jos).

8. Căsătoria acestora s-a destrămat la începutul anului 2010 și soția reclamantului a plecat din casă cu doi copii. La 5 aprilie 2001, în urma unui proces contradictoriu la care reclamantul nu a fost reprezentat, instanța a adoptat un (ordonanță de protecție în MD și ordin de restricție în RO) pe un termen de trei luni și un ordin de evacuare care obliga reclamantul să părăsească casa, pe care acesta l-a executat. Dna McCann și copiii s-au întors în casă, dar au părăsit-o din nou când, la 14 aprilie, reclamantul a revenit în casă, a utilizat o rangă pentru a forța ușa și, după cum a afirmat dna McCann, pentru a o agresa pe ea și pe prietenul său. După acest incident, împotriva reclamantului a fost inițiată o procedură penală, dar s-a încheiat cu achitarea lui din lipsă de probe.

9. La 18 aprilie 2001, Dna McCann a depus la autoritatea locală o cerere pentru relocare din cauza violenței domestice. La 8 august 2001 ea a restituit autorității locale cheile, împreună cu o notă în care menționa că renunță la dreptul său la închiriere. În conformitate cu politica locală aplicată în cazul violențelor în familie, autoritatea locală i-a acordat o altă locuință socială, în care ea s-a mutat împreună cu copiii. Autoritatea locală a inspectat casa și a constatat că majoritatea mobilierului lipsea, astfel încât era necesară o sumă de peste 15.000 lire sterline (GBP) pentru a o face locuibilă. Din acest moment, din punctul de vedere al autorității locale, proprietatea era nelocuită.

10. În noiembrie 2001, reclamantul a revenit în casă și a efectuat lucrări considerabile de renovare. Relația lui cu Dna McCann s-a îmbunătățit și aceasta a susținut cererea lui de a face schimb de locuințe cu un alt locatar social, deoarece casa cu patru odăi era prea mare doar pentru el. Astfel, dl McCann a cerut o altă locuință într-o regiune cu Dna McCann care să-i permită întreținerea vizitelor de contact cu copiii săi.

11. Cererea respectivă, din 4 ianuarie 2002, a fost completată la biroul pentru locuințe al autorității locale. În aceeași zi, când și-a dat seama că, de fapt, locuința nu era locuită, și după ce a consultat un jurist, agentul Biroului a venit la Dna McCann și i-a cerut să rezilieze contractul de închiriere prin semnarea unui aviz de părăsire a locuinței. Judecătorul de la *County Court*, fiind sesizat cu o cerere de punere în posesie din partea autorității locale, a

considerat că Dna McCann nu a fost prevenită și nu a înțeles că avizul de părăsire ar avea drept efect stingerea dreptului reclamantului de a locui în casă sau de a se muta într-o altă locuință socială (a se vedea alineatul 19 de mai jos). Printr-o scrisoare adresată autorității locale o săptămână mai târziu, Dna McCann a încercat să-și retragă avizul de părăsire a locuinței, dar fără succes.

12. Reclamantul a fost informat despre rezilierea contractului de închiriere și a fost somat să părăsească locuința. La 11 iunie 2002, Comisia de control a agentului responsabil pentru alocația fondurilor din cadrul autorității locale a decis, printre altele, că în conformitate cu politica privind violența în familie, reclamantul nu are dreptul de a închiria fosta locuință și că, deoarece nu trăiește împreună cu persoane aflate la întreținerea lui, oricum nu poate pretinde la o locuință inițial atribuită unei familii care îndeplinește (îndeplinea sau ea, ar îndeplini) condițiile necesare.

13. La 11 octombrie 2002, autoritatea locală a inițiat în fața *County Court* o acțiune posesorie împotriva reclamantului, care s-a opus acesteia susținând că evacuarea lui bazată pe avizul de părăsire semnat de Dna McCann a fost contrară dreptului său la respectarea domiciliului în conformitate cu articolul 8 al Convenției.

14. În hotărârea din 15 aprilie 2003, judecătorul de la *County Court* a stabilit că prevederile din dreptul comun și din legile cu privire la locuințe (a se vedea alineatele 19-20 de mai jos), nu oferă reclamantului nicio modalitate de apărare împotriva cererii posesorii prezentate de autoritatea locală. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 8, el a citat jurisprudența anterioară afirmând că, în așa tip de cauze, interesele autorității locale în calitate de proprietar și cele ale persoanei care are nevoie de o locuință socială au fost, în principiu, luate în considerare (considerație), de către normele de drept comun și de legislație și că, cu condiția că autoritatea locală a acționat în conformitate cu legea, instanțele nu ar putea respinge o cerere posesorie decât în circumstanțe excepționale, în cazul în care drepturile garantate de către articolul 8 fostului locatar nu au fost luate în considerare în mod corespunzător. El a luat act de circumstanțele în care Dna McCann a semnat avizul de părăsire a locuinței și a observat că, dacă aceasta nu ar fi fost determinată să-l semneze, autoritatea locală ar fi trebuit să solicite o ordonanță de punere în posesie în temeiul articolului 84 al Legii din 1985 cu privire la locuințe (a se vedea alineatul 20 de mai jos). Persoana ar fi putut încerca să convingă instanța că nu era rezonabil de a emite o asemenea ordonanță. Reclamantul și Dna McCann puteau fi audiați cu privire la pretinsa violență domestică. Dl McCann ar mai fi putut înainta (invoca) propriile sale probleme locative sau necesitatea de a găzdui copiii atunci când aceștia îl vizitau. Judecătorul a ajuns la concluzia că autoritatea nu a acționat în conformitate cu exigențele articolului 8 § 2 din Convenție și a respins cererea de punere în posesie cu care a fost sesizat.

15. Apelul depus de autoritatea locală în fața Curții de Apel a fost amânat în așteptarea rezultatului procesului în fața Camerei Lorzilor în cauza *Qazi v. London Borough of Harrow* ([2003] UKHL 43 (« cauza *Qazi* » ; alineatele 22-25 de mai jos). La 9 decembrie 2003, *Lordul Justice Mummery* a pronunțat hotărârea adoptată de Curtea de Apel în prezenta speță, care conține următoarele fragmente relevante:

“ ... Articolul 8 nu poate fi invocat ca mijloc de apărare în cadrul procedurii denunțate de luare în posesie, chiar dacă sediul în cauză ar fi “domiciliul” ocupantului în sensul acestei dispoziții. Consiliul a acționat în mod legal și în cadrul competențelor sale când a obținut semnarea avizului de părăsire a locuinței, care a avut ca efect rezilierea contractului de închiriere protejat. Este de necontestat faptul că acest contract de închiriere a încetat în rezultatul semnării avizului de către [soția reclamantului]. Normele naționale de drept comun oferă consiliului un drept absolut și imediat de a relua în posesie spațiile după încetarea contractului de închiriere. Procedura prevăzută în articolul 82 al Legii din 1985, care trebuie respectată de orice autoritate publică proprietară care dorește să înceteze un contract de închiriere protejat, nu va fi aplicabilă dacă rezilierea a avut loc ca efect al unui aviz de părăsire a locuinței semnat de locatar. Acest anunț de părăsire a locuinței a fost efectiv, chiar dacă a fost semnat fără evaluarea consecințelor pentru persoana care ocupa spațiul.

Acesta nu este un caz “cu totul excepțional”, cum ar fi, spre exemplu, un eveniment nou care a survenit după semnarea avizului de părăsire și care să modifice în mod fundamental dreptățile și nedreptățile evacuării propuse și consiliul să poată fi obligat să argumenteze motivele pentru care nu a ținut cont de drepturile prevăzute de articolul 8 (a se vedea hotărârea *Qazi*, alineatul 79 [alineatul 24 de mai jos])”.

16. Reclamantul a înaintat o cerere de revizuire judiciară a deciziilor autorității locale din 4 ianuarie 2002, privind obținerea de la soția sa a semnăturii pe avizul de părăsire a locuinței și din 11 iunie 2002 privind inițierea unei acțiuni posesorii. Cererea a fost respinsă la 23 septembrie 2004. Judecătorul a constatat, în special că, în încercarea de a formaliza statutul locuinței pentru chirie prin semnarea unui aviz de părăsire a locuinței de către soția reclamantului, autoritatea locală a acționat în cadrul competențelor sale și că decizia acesteia de a urma propria politică în caz de violență în familie, deoarece astfel de violențe au fost stabilite prin adoptarea unei ordonanțe contra molestării și a unei ordonanțe de evacuare, nu a fost nici ilegală, nici în afara domeniului de aplicare a deciziilor pe care această autoritate le poate lua în mod legitim în orice circumstanțe. Judecătorul a ajuns la următoarea concluzie:

“Sunt de acord (...) că Curtea de Apel a decis în mod efectiv asupra problemelor dintre Dl McCann și Consiliu și că cererea Dlui McCann este o încercare de a le resuscita a doua oară. Consiliul are dreptul de a reintra în posesia spațiilor și această cerere de revizuire judiciară ar trebui respinsă. ...

Într-un mod mai general, aceasta nu se datorează faptului că o decizie de acest tip poate sau nu poate fi contestată în conformitate cu legislația pe care autoritățile publice trebuie s-o exercite în cea mai mare transparență posibilă. Nimic nu împiedică ca politica stabilită de autoritate să fie absolut clară și să explice faptul că o cerere de

relocare implică obligația de a rezilia contractul de închiriere în vigoare, ceea ce va avea o incidență asupra drepturilor chiriașului sau persoanei care ocupă locuința, și că acesta ar trebui să fie notificat ulterior. Astfel, claritatea ar prevala, iar unele probleme exprimate în speță ar putea fi evitate.”

17. Permisivunea de a depune apel în fața Curții de Apel a fost refuzată la 9 decembrie 2004.

18. Reclamantul a fost evacuat din casă la 22 martie 2005.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

A. Avizul de a părăsi locuința în temeiul dreptului comun

19. În dreptul comun, o notificare validă de reziliere a contractului de închiriere formulată în modul convenit de un chiriaș individual (colocatar) duce la încetarea chiriei comune, indiferent dacă alt sau alți chiriași comuni au fost informați sau dacă au consimțit sau nu (*Hammersmith and Fulham London Borough Council v. Monk* [1992] 1 All ER 1). Odată ce contractul de închiriere este reziliat în mod corespunzător, orice fost chiriaș rămas în locuință se va afla acolo ilegal și proprietarul are un drept de posesie imediată.

B. Protecția contractelor de închiriere în temeiul Legii din 1985 cu privire la locuințe

20. Articolul 82 al Legii din 1985 cu privire la locuințe prevede că orice chiriaș al unei locuințe protejate ce aparține unei autorități locale sau altei autorități publice, cum este reclamantul, beneficiază de o garanție de ne-evacuare. În conformitate cu articolul 84 § 1 din aceeași lege, judecătorul nu poate ordona punerea în posesie a acestui tip de locuințe decât pentru unul sau mai multe dintre motivele prevăzute în anexa 2 la această lege. Motivul prevăzut la alineatul 2a) din această anexă vizează cazul a două persoane care locuiesc în cuplu într-o asemenea locuință, închiriată de către una din ele sau de ambele, dacă una a părăsit locuința din cauza violențelor comise sau a amenințărilor cu violențe din partea celeilalte și dacă judecătorul este convins că persoana plecată probabil nu se va întoarce. Articolul 84 § 2 prevede că punerea în posesie nu poate fi ordonată pentru unul dintre aceste motive “decât în cazul în care judecătorul consideră că este rezonabil de a emite o asemenea ordonanță”.

C. Politica autorităţii locale în cazurile de violenţă domestică

21. În conformitate cu alineatul 30.8 din manualul privind politica consiliului municipal Birmingham în materie de atribuire a locuinţelor sociale:

“1. În caz de încetare a relaţiei între chiriaşi, cel care a părăsit locuinţa trebuie să fie rugat să semneze un formular de renunţare, care are ca efect încetarea “întregului” contract de închiriere.

2. Dacă locuinţa satisface necesităţile membrilor familiei care rămân acolo, acestora li se poate oferi [un nou contract de închiriere].

3. În caz contrar (spre exemplu, locuinţa are o suprafaţă prea mare), chiriaşilor ar trebui să li se ofere o cazare alternativă ...

Cu toate acestea, dacă au existat violenţe în familie, această politică prevede (§ 3.7.1):

“Violenţa domestică este unul dintre motivele pentru încetarea contractului de închiriere, prevăzute în condiţiile de închiriere revizuite de Departament. Vor fi întreprinse măsuri [împotriva autorilor] violenţei domestice constatate, care ar putea include pierderea locuinţelor de către autori sau ca aceştia să fie calificaţi ca persoane fără adăpost în mod intenţionat.”

Orice persoană care şi-a pierdut locuinţa în urma unei acuzaţii de violenţă domestică poate contesta veridicitatea ei şi susţine că a rămas neintenţionat fără adăpost şi autoritatea locală are obligaţia legală de a-i oferi o altă locuinţă.

D. Hotărârea Camerei Lorzilor în cauza *Qazi*

22. Cauza *Qazi v. London Borough of Harrow* ([2003] UKHL 43 de asemenea are ca obiect adoptarea unei ordonanţe de punere în posesie cu privire la o locuinţă socială închiriată în comun de un bărbat şi soţia lui. Căsătoria lor s-a destrămat şi contractul de închiriere a fost reziliat după ce Dna Qazi a semnat avizul de părăsire a locuinţei. Autoritatea locală a refuzat să închirieze în mod individual locuinţa dlui Qazi, care totuşi continua să ocupe spaţiul împreună cu noua sa familie şi s-a opus acţiunii posesorii pe motiv că aceasta constituie o ingerinţă în dreptul său la respectarea domiciliului, în conformitate cu articolul 8 al Convenţiei.

23. Camera Lorzilor a hotărât, în unanimitate, că în pofida faptului că contractul de închiriere a fost reziliat, proprietatea a continuat să fie domiciliul Dlui Qazi şi, prin urmare, articolul 8 era aplicabil. Cu toate acestea, majoritatea (Lorzii Hope of Craighead, Millett şi Scott of Foscote) au considerat că articolul 8 nu a putut fi invocat pentru a împiedica exercitarea de către autoritatea locală, în calitate sa de proprietar sau locator, a dreptului de a reîntra în posesie. Acest drept al autorităţii locale fiind imediat şi absolut, nu a existat nicio încălcare a dreptului Dlui Qazi la

respectarea domiciliului în temeiul articolului 8 § 1 și, astfel, nu a apărut nicio altă problemă în temeiul articolului 8 § 2 cu privire la justificarea evacuării. În orice caz, având în vedere natura drepturilor invocate de către autoritatea locală în calitate de proprietar, orice examinare din punctul de vedere al articolului 8 § 2 ar fi în mod inevitabil determinată în favoarea acesteia). Majoritatea judecătorilor au oferit citate variate din anumite decizii, prin care Comisia a declarat plângeri similare ca fiind vădit neîntemeiate, care au avut ca obiect evacuarea foștilor colocatari din locuințele sociale odată cu rezilierea contractului lor de închiriere (*S. împotriva Marii Britanii*, nr. 11716/85, decizia Comisiei din 14 mai 1986, Decizii și rapoarte (DR) 47, p. 274 ; *D.P. împotriva Marii Britanii*, nr. 11949/86, decizia Comisiei din 1 decembrie 1986, DR 51, p. 195 ; *Ure împotriva Marii Britanii*, nr. 28027/95, decizia Comisiei din 27 noiembrie 1996 ; *Wood împotriva Marii Britanii*, nr. 32540/96, decizia Comisiei din 2 iulie 1997).

Lordul Hope, după ce a considerat articolul 8 aplicabil, a continuat:

“... în opinia mea, nu rezultă că, având în vedere faptele speței, aceasta este o problemă care trebuie soluționată în cadrul ordinii juridice interne prin trimiterea cauzei în fața *county court* pentru ca aceasta să determine dacă vreo ingerință a fost permisă în temeiul dispozițiilor articolului 8 § 2. ...

Eu nu afirm că dreptul la respectarea domiciliului, care rezultă din 8 § 1, este lipsit de relevanță. Dar eu consider că o astfel de ingerință nu încalcă esența dreptului la respectarea domiciliului în temeiul articolului 8 § 1, deoarece aceasta rezultă din aplicarea legii care permite autorității publice proprietare să-și exercite dreptul absolut de a reintra în posesia locuințelor odată ce a fost semnat avizul de reziliere a contractului de închiriere, pentru ca acest imobil să poată fi închiriat altor persoane de pe lista de așteptare. Această concluzie poate fi, de acum înainte, aplicată în toate cauzele de acest tip. ... Prin urmare, nu este necesar, în cazul speței, de a trimite cauza în fața *county court* pentru ca aceasta să determine dacă oricare ingerință a fost permisă în temeiul articolului 8 § 2.”

Lordul Millett în mod similar a considerat că:

“... În opinia mea, impunerea respectării condițiilor în virtutea cărora reclamantul ocupă locuința care constituie domiciliul său nu antrenează în principiu încălcarea articolului 8. Articolul 8 § 1 nu garantează dreptul la un domiciliu, dar “respectarea” domiciliului.”

Cât privește exercitarea echilibrată prevăzută de articolul 8 § 2, el a afirmat:

“... Nu este nevoie să se efectueze o asemenea echilibrare atunci când rezultatul acesteia este o concluzie prealabilă. În prezenta cauză ... autoritatea locală a avut un drept imediat de posesie. Locuința constituia domiciliul Dlui Qazi și evacuarea lui ar fi fost în mod evident o ingerință în respectarea domiciliului său. Cu toate acestea, dreptul acestuia de a-l ocupa a fost limitat de condițiile prevăzute de contractul de închiriere, care a fost reziliat. Evacuarea a fost, evident, necesară, pentru protecția drepturilor autorității locale în calitatea sa de proprietar. Obligația de a “respecta” domiciliul Dlui Qazi nu a fost încălcată prin impunerea acestuia de a părăsi locuința la

expirarea perioadei pentru care el a fost de acord s-o ocupe. Pur și simplu nu trebuia stabilit niciun echilibru ...”

Lordul Scott a fost de acord cu Lorzii Hope și Millett, deși din motive puțin diferite:

“În opinia mea, Cureta de Apel, după ce a decis în mod corect că Dl Qazi a avut un “domiciliu” în sensul articolului 8, ar fi trebuit să ajungă la concluzia că dreptul acestuia în temeiul articolului 8 nu putea fi mai important decât dreptul, recunoscut și de necontestat, al autorității locale de a reintra în posesia locuinței în conformitate cu normele de drept comun privind locuința. Aș dori să afirm, din partea mea, că articolul 8 nu este aplicabil în aceste circumstanțe. Dar, s-ar putea la fel de bine spune că ordonanța de evacuare a fost “prevăzută de lege” și “necesară” pentru protecția și punerea în aplicare a dreptului de proprietate al consiliului ... Dar este vorba de același lucru. Articolul 8 nu poate fi invocat pentru a anula dreptul oricărui proprietar și locator de a-și recăpăta posesia bunurilor sale.”

24. În ceea ce privește problema căilor de atac, în cazuri excepționale, Lordul Hope s-a referit (în alineatul 79 al hotărârii) la cauza *Sheffield City Council v. Smart* [2002] EWCA Civ 4, care a avut ca obiect evacuarea dintr-o locuință socială, din cauza problemelor cu vecinii, a unui locatar neprotejat și în care Curtea de Apel a considerat că decizia luată de autoritatea locală de a-i da un aviz de părăsire a locuinței putea fi contestat, în temeiul articolului 8 din Convenție, prin intermediul unei proceduri de revizuire judiciară inițiată în timp util. Lordul Hope a citat în continuare constatările Curții de Apel în cauza *Smart*:

“În situații rare, când survine un eveniment absolut excepțional ulterior notificării avizului de părăsire și care afectează în mod radical chiriașii și se ajunge la evacuarea solicitată, judecătorul de la *county court* care cunoaște procedura de luare în posesie ar putea fi obligat, să decidă în hotărârea sa dacă poate fi justificată emiterea unei ordonanțe de punere în posesie ... Aș dori să-mi rezerv opinia asupra punctului de a ști dacă un chiriaș ar putea, într-un caz cu totul excepțional, aborda aceste întrebări în fața *county court* sesizată cu o cerere de punere în posesie în urma unui aviz de părăsire notificat de autoritatea respectivă, având în vedere că, după cum a subliniat Lordul Millet, sensul unui act de acest tip este o decizie care poate fi atacată în fața Curții Supreme, cu condiția respectării termenelor limită aplicabili. Situația în speță este diferită, contractul de închiriere fiind reziliat în urma unui aviz de părăsire dat de unul dintre colocatari”.

Lord Millett de asemenea a menționat:

“În caz excepțional, când chiriașul consideră că autoritatea locală a acționat neloial, din motive ilegale sau meschine, reclamantul poate sesiza Curtea Supremă cu o cerere de revizuire judiciară. Existența acestui recurs, însoțit de imposibilitatea de evacuare a ocupantului în lipsa unei decizii judiciare, ceea ce permite instanței să examineze dacă proprietarul poate pretinde la dreptul de posesie, este suficient pentru a conferi domiciliului său o protecție necesară și adecvată.”

25. Judecătorii disidenți minoritari (Lorzii Bingham of Cornhill și Steyn) au considerat că în cazul în care a existat o ingerință în dreptul persoanei la respectarea domiciliului, problema justificării acestei ingerințe, în măsura în care a apărut, nu trebuia să fie examinată, dar trebuia, în cazul speței, să fie

trimisă în fața *county court*. Amândoi au fost de acord cu următorul fragment din hotărârea Curții de Apel în cauza *Sheffield City Council v. Smart* (citată în alineatul 24 de mai sus):

“26. ... Noțiunea de “domiciliu” are un înțeles autonom în sensul Convenției și nu depinde de vreun statut juridic al proprietarului. De asemenea, în cauzele prezente, imobilele situate în Sheffield și Sunderland erau, fără îndoială, domiciliul femeilor. Deoarece efectul ordonanțelor de punere în posesie a fost expulzarea acestor persoane, în opinia mea, aceste ordonanțe au constituit, în mod inevitabil, o ingerință în dreptul apelantelor la respectarea domiciliului lor. Am menționat deja că singurul obiect al acestei cauze a fost articolul 8, dar mai exact, alineatul 2 al articolului 8.

27. Înainte de a examina problemele apărute în temeiul articolului 8 § 2, aș dori să clarific motivul, probabil mai profund, pentru care cred că nu se poate concluziona în speță despre lipsa încălcării articolului 8 § 1. Este vorba de relația între cele două alineate ale articolului 8. Am considerat că evacuarea acestor apelante a constituit o ingerință *prima facie* în exercitarea dreptului lor la respectarea domiciliului. Dar această concluzie nu este doar rezultatul unui proces judiciar de zi cu zi, și anume, aplicarea anumitor dispoziții interpretate în mod corect (în cazul dat, dispozițiile articolului 8 § 1), la un anumit set de fapte. Mai degrabă, ea are un scop foarte specific. Instanța trebuie să ajungă la o alegere judiciară între două posibilități, o alegere care depășește căutarea sensului literal al legislației. Prima opțiune ... este de a evalua dacă exigențele Convenției au fost respectate la etapa articolului 8 § 1 ... Cea de-a doua opțiune (acceptând o încălcare *prima facie* a articolului 8 § 1), pe care o prefer, constă în afirmarea că trebuie să fie îndeplinite criterii mai stricte și mai precise ale articolului 8 § 2 pentru ca instanța să poată concluziona că evacuările sunt compatibile cu drepturile apelantelor garantate de Convenție. Integrarea Convenției în dreptul nostru intern este oarecum mai puțin avansată, dacă a fost folosită prima opțiune, și nu a doua. Una dintre sarcinile instanței constă în stabilirea cât de departe trebuie să ajungă această integrare în circumstanțele speței. Deci, eu resping prima opțiune nu doar pentru că eu consider că a doua opțiune reflectă mai natural sensul obișnuit al cuvintelor utilizate în articolul 8 § 1. Se pare că, este într-adevăr esențial de a verifica dacă procedurile prevăzute de legislația națională, în contextul căilor de atac în cazul speței, îndeplinesc exigențele articolului 8 § 2. Această examinare este necesară pentru protecția și punerea în aplicare a drepturilor prevăzute în Convenție, care sunt rațiunea de a fi a [Legii din 1998 cu privire la Drepturile Omului]. Acest lucru este impus de sistemul nostru național de protecție a drepturilor omului.”

Lordul Bingham a subliniat totuși, că administrarea publică a locuințelor, în baza diferitor dispoziitive legale, a fost în mod corespunzător încredințată autorităților locale competente și că judecătorul, în două cazuri cu totul excepționale, putea justifica refuzul de a ordona punerea în posesie. El a concluzionat:

“Dacă, contrar deciziei majorității Camerei Lorzilor, opinia mea ar prevala, sunt convins că serviciul din cadrul autorităților locale ce se ocupă de gestionarea locuințelor și care ar pune în aplicare cu bună-credință dispoziitivele prevăzute de lege și administrate de el, nu ar resimți vreo creștere prea mare a sarcinii sale litigioase”.

E. Hotărârea Camerei Lorzilor în cauza *Kay*

26. În cauza *Kay v. Lambeth Borough Council; Price v. Leeds County Council*, 8 martie 2006, [2006] UKHL 10, Camera Lorzilor s-a întrunit într-o formațiune din șapte judecători, în loc de cinci judecători ca de obicei, pentru a reexamina decizia sa în cauza *Qazi* în lumina hotărârilor pronunțate de Curte în cauzele *Connors împotriva Marii Britanii* (nr. 66746/01, §§ 81-84, 27 mai 2004) și *Blečić v. Croația* (nr. 59532/00, 29 iulie 2004; ultima hotărâre fusese trimisă ulterior în fața Marii Camere care a decis, la 8 martie 2006, că nu poate examina fondul cauzei deoarece nu au fost epuizate căile interne de recurs). Lorzii au considerat, în unanimitate, că examinarea lor trebuie să se limiteze la cazurile în care proprietarul este o autoritate publică.

27. Majoritatea (Lorzii Hope, Scott și Brown, precum și baroneasa Hale), a decis că hotărârea în cauza *Connors* nu a fost incompatibilă cu opinia majorității în cauza *Qazi*, astfel nu era necesar ca *county courts* să se pronunțe asupra chestiunilor în temeiul articolului 8 § 2, odată ce legea prevede în mod expres un răspuns în această speță. În astfel de cazuri, o examinare în fond ar fi inutilă și orice mijloc de apărare în temeiul articolului 8 ar trebui să fie pur și simplu radiat. Totodată, majoritatea a subliniat că, având în vedere hotărârile în cauzele *Connors* și *Blečić*, un apărător în procedura de luare în posesie putea să se opună, ca excepție, acesteia, fie pledând asupra incompatibilității legislației naționale cu articolul 8 (ca în cauza *Connors*), fie contestând acțiunile autorității publice, în baza dreptului public, pentru exces de putere.

28. Minoritatea (Lorzii Bingham, Nicholls și Walker) au considerat că apărătorul într-o procedură de luare în posesie inițiată de către o autoritate publică trebuie să aibă, în principiu, posibilitatea de a invoca articolul 8 ca mijloc de apărare în fața *county court* sesizate. Lordul Bingham s-a exprimat astfel:

“Eu nu sunt de acord, contrar afirmațiilor apelanților, că autoritatea publică trebuie să invoce și să dovedească de la bun început că ordonanța de punere în posesie este justificată. Aceasta ar fi, în majoritatea cazurilor împovărat și inutil. Este suficient ca autoritatea publică să-și expună cererea în conformitate cu legislația internă cu privire la proprietate. Dacă ocupantul dorește să invoce articolul 8 ca mijloc de apărare pentru a preveni sau a întârzia emiterea unei ordonanțe de punere în posesie, autoritatea publică va trebui să respingă acest mijloc de apărare dacă, și în măsura în care, ea este chemată să facă acest lucru. În majoritatea covârșitoare a cazurilor aceasta nu va constitui o împovărare. În cazuri rare și excepționale acest lucru nu va fi inutil.”

ÎN DREPT

I. ADMISIBILITATEA PLÂNGERILOR

A. Articolul 6 § 1 din Convenție

29. Reclamantul pretinde la o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție, afirmând că autoritatea locală nu a fost o instanță independentă și imparțială, atunci când a reziliat contractul său de închiriere a locuinței.

Articolul 6 § 1 prevede următoarele:

“Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

30. Articolul 6 § 1 oferă garanții procedurale la stabilirea drepturilor și obligațiilor cu caracter civil. “Drepturile și obligațiile” în cauză sunt cele care rezultă din relația locator-chiriaș între, pe de o parte, reclamant și soția sa, și pe de altă parte, autoritatea locală. Avizul de părăsire semnat de soția reclamantului la 4 ianuarie 2002 a dus, în mod sigur, la încetarea acestei relații. Dar, anume instanțele naționale, mai exact *county court* din Birmingham prin hotărârea din 15 aprilie 2003 și *Curtea de Apel* prin hotărârea din 9 decembrie 2003, s-au pronunțat cu privire la drepturile și obligațiile civile în cauză. Numai procedura în fața acestor instanțe poate fi obiectul unei plângeri în temeiul articolului 6. Or, reclamantul nu a pretins că procesele în fața instanțelor nu au fost echitabile și nu a susținut că vreun element extern ar fi putut avea vreun impact asupra acestora.

31. Prin urmare, această parte a cererii este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție, și trebuie să fie respinsă în conformitate cu articolul 35 § 4.

B. Articolul 8 al Convenției

32. Reclamantul a pretins, de asemenea, o încălcare a articolului 8 din Convenție, susținând că, din cauza modalității în care autoritatea locală a obținut avizul de părăsire în speță, și din cauza că desfășurarea proceselor s-a limitat la probleme doar cu privire la dreptul de proprietate, dreptul său la respectarea domiciliului nu a fost respectat.

Articolul 8 al Convenției prevede, în măsura în care sunt relevante, următoarele:

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private (...), a domiciliului (...)

2. Nu este admisă ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât dacă aceasta este prevăzută de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru (...) bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, (...) a drepturilor și libertăților altora.”

33. Curtea consideră că această parte a cererii impune probleme de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de examinarea fondului. Nu a fost stabilit niciun alt motiv pentru a o declara inadmisibilă. Prin urmare, cererea trebuie să fie declarată admisibilă. În conformitate cu articolul 29 § 3 din Convenție, Curtea va examina în continuare temeinicia acestei plângeri.

C. Articolul 14 din Convenție combinat cu articolul 8

34. În cele din urmă, susținând că situația sa este comparabilă cu cea a soțului unui chiriaș care a părăsit locuința din cauza destrămării relației, fără vreo presupusă violență domestică, reclamantul consideră că aplicarea de către autoritatea locală a diferitor politici în funcție de faptul dacă astfel de pretenții au fost făcute sau nu, a dus la încălcarea articolului 14 din Convenție combinat cu articolul 8. Articolul 14 :

“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

35. Curtea observă că, în fața instanței naționale, reclamantul nu a invocat problema articolului 14 și nici nu a contestat această diferență de politici pe un alt temei. Este deci destul de dubios faptul că, în această privință, reclamantul a epuizat căile interne de atac, în conformitate cu articolul 35 din Convenție.

36. Oricum, situațiile care implică violența domestică nu sunt similare cu cele care nu implică violența domestică, astfel încât o diferență de tratament în funcție de aceste cazuri nu poate, ca atare, să fie discriminatorie în sensul articolului 14 din Convenție.

37. Prin urmare, această parte a cererii este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție, și trebuie să fie respinsă în conformitate cu articolul 35 § 4.

II. EXAMINAREA ÎN FOND A CAPETELOR DE CERERE ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 8

A. Argumentele părților

38. Părțile au fost de acord că, având în vedere faptele cauzei, a existat o încălcare a dreptului reclamantului la respectarea domiciliului, garantat de

articolul 8 al Convenției. Totuși, ele au avut păreri diferite în privința dacă măsura litigioasă a fost “necesară într-o societate democratică”.

1. Guvernul

39. Guvernul a afirmat că orice ingerință în exercitarea de către reclamant a drepturilor garantate de articolul 8 § 1 a fost justificată în sensul articolului 8 § 2. Deciziile prin care autoritatea locală a cerut Dnei McCann să semneze avizul de părăsire a locuinței și a inițiat o procedură de luare în posesie, au fost luate în conformitate cu legea și au urmărit anumite scopuri legitime, cum ar fi 1) protecția drepturilor autorității locale în calitatea sa de proprietar al imobilului responsabil de gestionarea fondului de locuințe sociale; protecția drepturilor și libertăților altora, în special ale persoanelor incluse pe lista de așteptare a autorității locale pentru obținerea uneia dintre aceste locuințe în conformitate cu nevoile lor; și c) bunăstarea economică a țării. Mai mult decât atât, într-o democrație ar fi necesară stabilirea unui regim clar și sigur care să reglementeze dreptul de proprietate, iar normele de drept comun în această materie au oferit autorității locale un drept absolut de a-și relua posesia asupra imobilului aflat în litigiu. Astfel, Guvernul consideră că ingerința care a rezultat din recunoașterea și punerea în aplicare a acestor drepturi de către instanțe a fost “necesară într-o societate democratică” și proporțională cu scopurile legitime urmărite.

40. Guvernul a susținut că prezenta cauză nu poate fi comparată cu cauza *Connors împotriva Marii Britanii* (nr. 66746/01, §§ 81-84, 27 mai 2004; a se vedea, printre altele, alineatul 49 de mai jos), în care trei elemente esențiale au determinat Curtea să constate încălcarea articolului 8: primul, vulnerabilitatea ȝiganilor (rromilor) în calitate de minoritate, care a impus statului obligația pozitivă de a le facilita modul de viață; al doilea, lipsa garanțiilor procedurale, care au permis autorităților locale să expulzeze rromii din așezări autorizate în lipsa oricărui control judiciar; și, al treilea, faptul că, în conformitate cu dreptul intern, între rromii care locuiau pe situri private și cei care locuiau pe situri publice, exista, în mod nejustificat, o discriminare de tratament. Spre deosebire de cauza *Connors*, nimeni niciodată nu a afirmat în speță că legislația internă ce reglementa relațiile dintre proprietar și chiriaș a fost în sine incompatibilă cu articolul 8.

41. Autoritatea locală, prin faptul că a cerut Dnei McCann să semneze avizul de părăsire, a încercat pur și simplu să reglementeze situația, pe care această persoană a creat-o plecând din această locuință și solicitând alta. Prin urmare, autoritatea locală a acționat în modul convenit și nu a fost obligată să explice Dnei McCann toate consecințele semnării acestui aviz. În caz de destrămare a relației dintre chiriași, autoritatea locală este obligată să ceară locatarului care pleacă să semneze un aviz de părăsire a locuinței (alineatul 21 de mai sus). Această politică a fost eminamente rațională, din moment ce a permis autorității locale proprietare să-și reia posesia asupra locuinței sale și, astfel, să administreze în mod eficient resursele sale

imobiliare limitate. Garanțiile procedurale ce oferă protecție împotriva rezilierii unui contract de închiriere protejat, prevăzute în articolele 82-84 din Legea din 1985 (alineatul 20 de mai sus), sunt aplicabile doar în cazul în care proprietarul încearcă să rezilieze contractul de închiriere. În prezenta speță, contractul a fost reziliat din cauza că soția reclamantului a semnat avizul de părăsire a locuinței.

42. Argumentul principal al reclamantului fiind faptul că autoritatea locală a acționat necorespunzător cerând Dnei McCann să semneze avizul de părăsire, controlul jurisdicțional a oferit reclamantului o cale de recurs corespunzătoare și adecvată. În plus, acum este clar, având în vedere decizia Camerei Lorzilor în cauza *Kay* (alineatele 26-28 de mai sus), că o persoană aflată în situația dlui McCann care ar dori să formuleze un asemenea recurs pertinent pentru dreptul public, nu ar trebui să sesizeze judecătorul cu asemenea cerere de control judiciar. Asemenea obiecții de acum înainte pot fi invocate în cadrul unei proceduri de luare în posesie în fața *county court*. Precizările expuse în hotărârea *Kay* au servit la sublinierea ariei de aplicare a garanțiilor procedurale acordate persoanelor aflate în situația celei vizate. În acest sens, prezenta speță diferă radical de cauza *Connors*, în care argumentul reclamantului, conform căruia el nu a fost responsabil pentru pretinsul comportament antisocial, nu s-a referit la abuzul de putere al autorității locale și în care cererea reclamantului de control judiciar a fost respinsă.

2. Reclamantul

43. Reclamantul a susținut că, ținând cont de condițiile în care a fost obținut avizul de părăsire, evacuarea sa a constituit o ingerință nejustificată în dreptul său la respectarea domiciliului. Articolul 8 a fost aplicabil deoarece soția reclamantului nu ar fi semnat avizul de părăsire dacă persoana responsabilă din partea autorității locale nu i-ar fi cerut acest lucru și deoarece autoritatea locală știa că avizul avea ca efect încetarea contractului de închiriere, fără nicio oportunitate pentru reclamant de a contesta în mod eficient pierderea domiciliului. Mai mult decât atât, rezilierea contractului de închiriere a afectat relația reclamantului cu copiii săi, care rămâneau la el trei nopți pe săptămână. În luarea deciziei de a cere Dnei McCann semnarea unui aviz de părăsire, autoritatea locală nu a ținut deloc cont de drepturile reclamantului în temeiul articolului 8.

44. Singura dată când instanța a examinat circumstanțele din punctul de vedere al aplicabilității Convenției, aceasta a considerat că dreptul reclamantului la respectarea domiciliului nu a fost respectat în mod suficient. Cu toate acestea, decizia *county court* a fost anulată în apel în urma hotărârii pronunțate de Camera Lorzilor în cauza *Qazi*, și cererea de control judiciar înaintată ulterior de reclamant a fost respinsă pe motiv că Curtea de Apel deja s-a pronunțat asupra problemei.

45. În cadrul unei proceduri prevăzute de articolele 82-84 din Legea din 1985 cu privire la locuințe (a se vedea alineatul 20 de mai sus), *county court* a fost obligată să examineze și să se pronunțe cu privire la toate aspectele de fapt și nu putea pune imobilul în posesia proprietarului numai “în cazul în care considera rezonabil acest lucru”. Cu toate acestea, prin obținerea semnăturii Dnei McCann pe avizul de părăsire, autoritatea locală a ocolit, în mod efectiv, acest mecanism pe care Parlamentul l-a creat pentru a proteja chiriașii, cum ar fi reclamantul. Deși admite că sunt rare cazurile când punerea proprietarului în posesie este refuzată în temeiul articolului 8, reclamantul a susținut că excluderea posibilității ca o evacuare să fie neproportională din cauza circumstanțelor individuale a privat Convenția de orice efect.

B. Aprecieria Curții

46. Curtea a constatat cu mai multe ocazii că calificarea de “domiciliu” dată unui imobil este o chestiune de fapt și nu depinde de respectarea de către ocupant a regulilor de drept intern (a se vedea, spre exemplu, cauza *Buckley împotriva Marii Britanii* (hotărârea din 25 septembrie 1996, § 54, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-IV), în care reclamantul a locuit pe propriul teren aproximativ opt ani, fără permisiunea de planificare). În speță, așa cum au stabilit instanțele interne și cum au acceptat părțile, locuința socială închiriată anterior de către reclamant împreună cu soția sa, dar unde acesta a locuit singur după noiembrie 2001, a rămas “domiciliul” său în sensul articolului 8 § 1 chiar dacă, după avizul de părăsire semnat de Dna McCann, el nu a avut dreptul, conform legislației interne, să locuiască acolo. Curtea este de acord cu această analiză.

47. De asemenea, a fost admis că, prin efectul său, avizul de părăsire în cauză, împreună cu procedura de luare în posesie inițiată de către autoritatea locală, a dus la o ingerință în exercitarea dreptului reclamantului la respectarea domiciliului.

48. Curtea consideră că această ingerință a fost prevăzută de lege și a avut drept scop legitim protecția drepturilor și libertăților altora în două privințe. În primul rând, aceasta a protejat dreptul autorității locale de a recâștiga posesia proprietății împotriva unei persoane care nu avea niciun drept, contractual sau de altă natură, să se afle acolo. Instanțele naționale au acordat o importanță considerabilă acestui aspect, aplicabil în egală măsură tuturor proprietarilor care încearcă să-și reia în posesie bunurile. Dar ingerința în cauză a avut și scopul de a garanta aplicarea corectă a mecanismului legal de atribuire a locuințelor sociale. “Alții” într-un astfel de caz reprezintă beneficiarii vizați de mecanismul complex stabilit în special prin legislația cu privire la locuințe. Curtea recunoaște că doar prin limitarea protecției oferite prin aceste legi categoriilor pe care acestea le vizează, obiectivele urmărite ar putea fi realizate în modul cuvenit.

49. Întrebarea esențială care se pune în cazul dat este dacă ingerința a fost proporțională cu scopul urmărit și, prin urmare, dacă a fost “necesară într-o societate democratică”. Este cazul de a reaminti că această exigență prevăzută de alineatul 2 al articolului 8 se aplică atât pe plan procedural, cât și material. În hotărârea *Connors* citată mai sus, pronunțată după decizia *Qazi* a Camerei Lorzilor (alineatele 22-25 de mai sus), dar înainte de decizia *Kay* (alineatele 26-28 de mai sus), Curtea a enunțat principiile aplicabile atunci când trebuie să se evalueze necesitatea unei ingerințe în dreptul la “domiciliu” prin inițierea unei proceduri sumare de posesie, în felul următor:

“81. O ingerință va fi considerată “necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un scop legitim dacă răspunde unei “necesități sociale presante” și, în special, dacă este proporțională cu scopul legitim urmărit. Deși autoritățile naționale beneficiază de o marjă de apreciere în stabilirea necesității, evaluarea finală aparține Curții, pentru a stabili dacă motivele invocate sunt relevante și suficiente, în conformitate cu cerințele Convenției ...

82. Din această cauză, o marjă de apreciere este lăsată, inevitabil, autorităților naționale, care datorită contactului direct și continuu cu forțele vitale ale statului membru, sunt mai bine poziționate decât o curte internațională atunci când evaluează nevoile locale și condițiile. Această marjă variază în funcție de natura dreptului protejat de Convenție, de importanța acestuia pentru individ și de natura activităților supuse restricțiilor, precum și de natura scopului urmărit de aceste restricții. Această marjă este cu atât mai restrânsă cu cât dreptul în cauză este mai important pentru exercitarea efectivă individuală a drepturilor fundamentale sau de ordin “intim” care îi sunt recunoscute (...) Pe de altă parte, Curtea acordă autorităților naționale o marjă de apreciere mai largă atunci când sunt implicate politici sociale sau economice, la fel ca în cazul planificării, când Curtea a constatat că “în măsura în care exercitarea unei puteri discreționare care implică o multitudine de factori locali este inerentă în alegerea și punerea în aplicare a politicilor de planificare, autoritățile naționale, în principiu, beneficiază de o marjă largă de apreciere (...). Curtea, de asemenea, a declarat că, în domenii care ocupă un loc central în politicile sociale și economice ale societăților moderne, cum ar fi cel al locuințelor, aceasta va respecta modalitatea în care legiuitorul național a conceput exigențele de interes general, cu excepția cazului în care hotărârea acestuia s-a dovedit a fi vădit lipsită de un temei rezonabil (...). Totuși, trebuie remarcat faptul, că aceste cauze se refereau la articolul 1 din Potocolul nr. 1, și nu la articolul 8, care protejează drepturi de o importanță crucială pentru identitatea persoanei, autodeterminarea acesteia, integritatea sa fizică și morală, menținerea relațiilor sociale, precum și stabilitatea și siguranța poziției sale în cadrul societății (...). Când considerațiile de politică generală socială și economică intervin în contextul art. 8 din Convenție, scopul marjei de apreciere depinde de contextul cauzei, îndeosebi de legătura cu amplexarea ingerinței în sfera personală a reclamantului.

83. Garanțiile procedurale disponibile pentru o persoană sunt îndreptate în mod special spre a stabili dacă statul membru a respectat marja de apreciere atunci când a fixat cadrul principal al dispoziției legale. În special, Curtea trebuie să examineze dacă procesul ce a condus la decizia de evacuare a fost echitabil și a respectat interesele garantate de art. 8 (...)”

50. Curtea nu poate accepta argumentul Guvernului, care consideră că raționamentul urmărit în hotărârea *Connors* se limitează doar la cazurile de evacuare a ȝiganilor (rromilor) sau la cele în care reclamantul încearcă să conteste mai degrabă legea propriu-zisă, decât aplicarea acesteia în cazul său particular. Pierderea unei locuințe este una dintre cele mai extreme forme de ingerință în dreptul la respectarea domiciliului. Orice persoană care riscă să fie victimă în acest sens trebuie, în principiu, să poată obține examinarea proporționalității acestei măsuri de către o instanță independentă în lumina principiilor relevante ce rezultă din articolul 8 al Convenției, chiar dacă dreptul său de a ocupa locuința a încetat prin aplicarea dreptului intern.

51. Curtea observă că, mai ales, prin intermediul legislației cu privire la locuințe, legiuitorul din Marea Britanie a stabilit un sistem complex de alocare a locuințelor sociale, despre care reclamantul nu se plânge. În virtutea articolului 84 al Legii din 1985 cu privire la locuințe (alineatul 20 de mai sus), acest sistem acordă o protecție specială chiriașilor acestor locuințe, cum este, spre exemplu, reclamantul în contextul contractului său de închiriere. În conformitate cu această dispoziție, o instanță nu poate permite unei autorități publice proprietare să-și reia în posesie imobilul ocupat de un chiriaș protejat, decât în unul dintre cazurile expres prevăzute de acest text și, în afară de aceasta, dacă ea este convinsă că o asemenea decizie este rezonabilă. Dacă autoritatea locală a încercat să evacueze reclamantul în temeiul acestei legislații, acesta a putut, spre exemplu, cere judecătorului să determine dacă soția sa într-adevăr a părăsit domiciliul familiei din cauza violențelor conjugale și să examineze dacă, ținând cont de situația sa personală, în special de necesitatea de a găzdui copiii în cazul în care, de mai multe ori pe săptămână, aceștia rămâneau să doarmă la el, era rezonabil de a ordona punerea în posesie.

52. Cu toate acestea, în prezenta cauză, autoritatea locală a ales să ocolească mecanismul legal, solicitând Dnei McCann să semneze un aviz de părăsire, reglementat de dreptul comun, efectul imediat al căruia a fost lipsirea soțului acesteia de dreptul de a rămâne în casă. Se pare că autoritatea, în cursul acestei proceduri, nu a luat deloc în considerare dreptul reclamantului la respectarea domiciliului. Mai mult decât atât, în cadrul procedurilor sumare, cum ar fi cele introduse împotriva reclamantului, *county court* nu este autorizată, în temeiul dreptului intern, să examineze chestiunile ce țin de proporționalitatea ordonanței de evacuare decât în cazuri excepționale, spre exemplu, așa cum Curtea de Apel s-a pronunțat în prezenta cauză, atunci când survine “un eveniment nou după semnarea avizului de părăsire și care afectează în mod radical chiriașii și se ajunge la evacuarea solicitată” (a se vedea opiniile judecătorilor majoritari în cauzele *Qazi* și *Kay*, alineatele 22-28 de mai sus). Or, în prezenta cauză nu putea fi invocată nicio circumstanță excepțională de acest fel. În plus, locatorul său fiind o autoritate publică, reclamantul a putut iniția o procedură de control judiciar pentru a contesta deciziile prin care a fost solicitată semnarea

avizului de părăsire și a fost angajată procedura de luare în posesie, dar această cerere a fost respinsă pe motiv că autoritatea locală a acționat în mod legal.

53. Ca și în cauza *Connors*, posibilitatea oferită reclamantului de a solicita un control judiciar și de a obține ca instanța să examineze legalitatea și caracterul rezonabil al deciziilor luate de autoritatea locală nu au constituit o “garanție procedurală” care, în temeiul articolului 8, este necesară pentru ca să poată fi evaluată proporționalitatea ingerinței. Procedura de control judiciar nu este potrivită pentru reglementarea situațiilor delicate care este mai bine să fie încredințate unei *county court* care este responsabilă de procedura de luare în posesie. În cazul speței, procedura de control judiciar, cum ar fi luarea în posesie, nu a oferit nicio posibilitate unei instanțe independente să examineze dacă pierderea domiciliului reclamantului a fost proporțională, în temeiul articolului 8 § 2, cu scopul legitim urmărit.

54. Curtea nu este de acord că oferirea ocupantului dreptului de a ridica o problemă în temeiul articolului 8 ar avea consecințe grave asupra funcționării sistemului sau asupra normelor de drept intern care reglementează relațiile dintre proprietar și chiriaș. După cum a observat unul dintre judecătorii minoritari în cauza *Kay* (alineatul 28 de mai sus), doar în cazuri foarte rare un reclamant ar putea reuși să-și prezinte cauza destul de argumentat încât să oblige instanța s-o examineze; în majoritatea cazurilor, în rezultatul unei proceduri sumare este adoptată o ordonanță de punere în posesie.

55. În scopul prezentei cauze, nu are importanță dacă a înțeles sau nu Dna McCann sau dacă și-a dorit efectele avizului de părăsire pe care l-a semnat. În rezultatul procedurii sumare disponibilă oricărui proprietar care a primit un aviz de părăsire de la chiriaș, reclamantul a fost depozitat de domiciliul său fără să fi avut cea mai mică posibilitate de a obține evaluarea proporționalității acestei măsuri de către o instanță independentă. Astfel, din lipsa de garanții procedurale adecvate, în acest caz a avut loc o încălcare a articolului 8 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

56. Reclamantul a pretins o reparație echitabilă în temeiul articolului 41 din Convenție, care prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocolului sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul moral

57. Reclamantul a solicitat o sumă totală de 50.000 euro cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit, inclusiv 20.000 euro pentru pierderea domiciliului său, 20.000 euro pentru perturbarea relației lui cu copiii săi și 10.000 euro pentru suferința și stresul prilejuit de umilința de a fi evacuat cunoscând faptul că judecătorul de la *county court* a constatat ca această măsură a fost nejustificată.

58. Guvernul a susținut că, spre deosebire de reclamantul din cauza *Connors*, care a fost evacuat pe termen scurt din domiciliului său pe care l-a ocupat timp de cincisprezece ani și căruia Curtea i-a acordat 14.000 euro pentru prejudiciul moral, dl McCann a locuit în casa litigioasă doar trei ani până la destrămarea căsătoriei și el a fost obligat s-o părăsească în conformitate cu ordonanța de protecție din aprilie 2001. În plus, la 4 ianuarie 2002, reclamantul a solicitat un schimb de locuințe, cea în care locuia fiind prea mare, având în vedere necesitățile sale. În aceste condiții, și deoarece nu este posibil de a spune care ar fi fost situația reclamantului dacă nu ar fi fost încălcat articolul 8 (violare pe care, în orice caz, Guvernul o contestă), stabilirea încălcării ar fi în sine o reparație echitabilă suficientă sau, ca alternativă, ar trebui acordată o sumă mult mai mică decât cea oferită în cauza *Connors*.

59. Curtea notează că a constatat încălcarea articolului 8 doar sub aspect procedural. Având în vedere acuzațiile de violență domestică împotriva reclamantului, faptul că acesta locuia singur (deși el dorea să mențină relații cu copiii oprindu-i la el peste noapte) și lipsa locuințelor sociale în localitate, este foarte dificil de spus dacă instanța națională a fost în măsură să evalueze proporționalitatea evacuării și să nu ordone punerea în posesie. Cu toate acestea, reclamantul a fost lipsit de domiciliul său fără să fi avut posibilitatea de a obține o decizie cu privire la aceste probleme în temeiul articolului 8, și, astfel, Curtea concluzionează că el a suferit un prejudiciu moral, mai ales, din cauza sentimentelor de frustrare și de nedreptate, care nu sunt suficient compensate prin constatarea încălcării Convenției (a se vedea, *Connors*, § 114). După o evaluare echitabilă, Curtea decide să-i acorde reclamantului 2.000 euro pentru acest capăt.

B. Costuri și cheltuieli

60. De asemenea, reclamantul a pretins pentru costurile și cheltuielile suportate în cadrul procedurilor interne și a celor de la Strasbourg o sumă totală de 75 570,18 GBP, dintre care 7 691,32 GBP pentru costurile în fața Curții, calculate conform ratei naționale *inter partes*.

61. Guvernul a considerat că sumele de 45 000 GBP, pentru costuri suportate în fața instanțelor naționale și 6 000 GBP, pentru costurile suportate în fața Curții, ar fi mai mult decât suficiente.

62. Curtea acordă 75 000 euro pentru costuri și cheltuieli, plus orice eventuală taxă pe valoarea adăugată, fără 850 euro pe care reclamantul i-a primit de la Consiliul Europei cu titlu de asistență judiciară.

C. Penalități

63. Curtea consideră că este rezonabil ca penalitățile de întârziere să fie calculate în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* admisibilă plângerea în temeiul articolului 8 al Convenției;
2. *Declară* restul plângerii inadmisibilă;
3. *Hotărăște* că avut loc o încălcare a articolului 8 din Convenție;
4. *Hotărăște* (a) ca statul pârât să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data adoptării acestei hotărâri, 2 000 euro (două mii euro) pentru prejudicial moral și 75 000 euro (șaptezeci și cinci de mii euro) pentru costuri și cheltuieli, fără 850 euro (opt sute cincizeci euro) deja plătiți de Consiliul Europei cu titlu de asistență judiciară, plus orice eventuală taxă datorată de reclamant, care vor fi convertiți în lire sterline conform ratei aplicabile la data reglementării;
(b) ca, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la reglementare, să fie plătită o dobândă simplă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 13 mai 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Lawrence Early
Grefier

Lech Garlicki
Președinte

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reproducă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.